

L'ARXIU D'IMATGES DE L'ARXIU MUNICIPAL D'AALBORG EN EL CONTEXT DANÈS

Bente Jensen
Arxiu Municipal d'Aalborg

Tractaré breument el context danès d'imatges històriques culturals a tall de rerefons informatiu per a la presentació del fons de l'Arxiu Municipal d'Aalborg. Després d'una presentació general de l'arxiu, em centraré en la gestió de les imatges i simultàniament faré algunes referències a la història fotogràfica danesa vista des de la població provincial d'Aalborg, tenint en compte qüestions actuals relacionades amb les fotografies.

El context danès

A Dinamarca hi ha nombroses col·leccions d'imatges històriques, tant en forma de fotos com de pel·lícula. Es guarden a arxius, biblioteques i museus, i no existeixen regulacions ni acords que indiquin on s'ha d'emmagatzemar el material. Només pel que fa a les obres de ficció, es va encomanar a l'Institut Cinematogràfic Danès la responsabilitat d'adquirir el material. Les imatges creades com a part d'arxius públics estan sotmeses a la llei d'arxius danesa i es guarden als arxius nacionals i municipals. En aquests casos, l'interès sovint no consisteix en la fotografia com a document en si mateixa, sinó en la correlació amb l'estructura informativa de l'arxiu com a tal. La llei d'arxius no és aplicable al sector privat.

Paral·lelament, hi ha un interès creixent en les imatges històriques dels usuaris de diversa mena, des del públic interessat per la història fins als investigadors, passant pels socis comercials. L'interès creixent també es veu reflectit en la fundació de noves institucions nacionals: el Museu Nacional de Fotografia, fundat el 1999 i amb un fons de 18.000 fotos artístiques especials de la Biblioteca Reial, que en total alberga 16 milions de fotografies i 52 tones de negatius i que, per tant, constitueix la col·lecció més gran del país. La col·lecció inclou art fotogràfic internacional dels segles XIX i XX, especialment fotògrafs danesos moderns, col·leccions de fotografies aèries, una col·lecció topogràfica i una col·lecció de retrats de personatges de rellevància nacional.¹ La investigació en imatges històriques també ha augmentat i la primera publicació relacionada amb la història fotogràfica danesa es va publicar el 2004,² molt tard per exemple en comparació amb altres països nòrdics. Les dates també reflecteixen que el camp d'investigació és relativament nou a Dinamarca, tant pel que fa a l'anàlisi d'imatges des d'un enfocament estètic i artístic, com des del punt de vista de la història cultural.

Una part considerable de les imatges històriques es guarden en institucions relativament petites disperses per tot el país. A Dinamarca hi va haver un moviment històric local a la dècada de 1970 (inspirat en la tradició del Taller d'Història a Anglaterra) que va suposar la fundació de nombrosos arxius petits. Actualment, hi ha uns 550 arxius històrics locals i diversos grups de treball històrics locals en un país amb una població de 5,5 milions d'habitants. El desenvolupament fou al mateix temps la conseqüència d'una reforma o racionalització de l'administració municipal l'any 1970, en què petits municipis es van reorganitzar en unitats administratives més grans. Una reforma similar es va implementar el 2007 i la conseqüència han estat

municipis encara més grans. Per ajudar a sobreviure la identitat local, es van fundar arxius des de la base, no només arxius gestionats professionalment, sinó també arxius on la manipulació del material històric és un passatemps. El moviment durant la dècada de 1970 va acabar en campanyes per recollir fotos històriques, i en algunes àrees també pel·lícules, la qual cosa significa que en conjunt una gran quantitat d'imatges està emmagatzemada a les col·leccions locals que documenten una visió polifacètica de la vida a les províncies.

La celebració del Dia de la Constitució Danesa el 5 de juny de 1976. El primer ministre Anker Jørgensen parla en una situació informal amb un dels electors de l'àrea d'Aalborg. Fotografia de l'arxiu de fotografies de la premsa. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

Com que cap administració ni organisme danès no coordina la feina i el desenvolupament estratègic de la gestió de fotografies i pel·lícules, la LFF, l'Associació Nacional per preservar les fotografies i les pel·lícules, hi té quelcom a dir.³ En aquest context, preservar equival al cicle de vida complet de la fotografia, des de l'adquisició fins a l'apropament. Els membres de l'associació són institucions de patrimoni cultural públic que tenen imatges, i poden ser tant arxius, com museus i biblioteques. Les organitzacions ALM (arxius, biblioteques, museus) són membres del consell, així com els representants de les institucions nacionals com la Biblioteca Nacional, l'Institut Cinematogràfic Danès i el Museu Nacional. La societat treballa en qüestions actuals relacionades amb col·leccions de fotografies i pel·lícules històriques culturals, com per exemple el copyright, que tenen una forta demanda per part de les institucions que en són membres, així com en la comunicació d'experiències, especialment dels altres països nòrdics, on aquest camp té una prioritat més elevada, i en l'organització de seminaris i conferències sobre, per exemple, la selecció, els suports digitals, les bases de dades, la digitalització, i temes històrics fotogràfics. Originalment, una de les finalitats de la societat era iniciar una base de dades conjunta de fotos daneses, però el desenvolupament els ha portat cap a altres direccions. Més endavant tornaré a tractar aquesta qüestió. L'Arxiu Municipal d'Aalborg decideix l'ordre de prioritats de la feina en el consell de la LFF i actualment n'ostenta la presidència.

L'interès creixent d'una àmplia varietat d'usuaris d'imatges històriques es pot considerar com un dels resultats de la digitalització de les fotografies i pel·lícules publicades a Internet. Però en general actualment hi ha un interès creixent en les imatges, en allò que alguns investigadors anomenen l'economia de l'experiència, i els socis comercials han descobert les oportunitats del material i promouen les imatges històriques en diversos productes. La combinació d'història i històries amb imatges és una gallina dels ous d'or en l'economia de l'experiència, també vist des del punt de vista de les institucions de patrimoni cultural, i el desenvolupament afecta el cicle vital dels arxius.⁴ Tornaré a tractar aquest tema com a part del cas de l'Arxiu Municipal d'Aalborg.

*A finals de 1800, persones privades van començar a adquirir càmeres per a ús personal també a Aalborg. Aquí, dues imatges de l'àlbum de fotografies del comerciant Hans Andersen. El seu tema favorit era la seva família, que sempre estava disposada a actuar en petites ocasions; aquí a la neu el 1892.
(Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)*

Arxiu Municipal d'Aalborg

Aalborg és el tercer municipi més gran de Dinamarca amb una població de 200.000 habitants. La ciutat és al nord del país. L'Arxiu Municipal d'Aalborg es va fundar com una institució privada anomenada Arxiu Històric Local del Municipi d'Aalborg el 1974. La fundació es va basar principalment en una decisió que reclamava que Aalborg havia de tenir un arxiu per enfortir la identitat local després de la reforma dels municipis de 1970 abans esmentada, quan 12 petits municipis es van fusionar en un. El fons del nou arxiu es basava en diverses col·leccions privades i una transferència de material arxivístic del Museu d'Història d'Aalborg, que incloïa una considerable col·lecció fotogràfica. L'any 1996 es va convertir en un arxiu públic en relació amb la llei d'arxius danesa. L'Arxiu Municipal forma part de l'administració cultural i educativa del municipi d'Aalborg i el pressupost anual és de 5,4 milions de corones daneses (aprox. 752.000 euros). Per finançar projectes específics, hi ha la possibilitat de sol·licitar recursos econòmics directament al Ministeri de Cultura i també a l'Arxiu Nacional, que tenen una funció governamental en relació amb els arxius.

L'Arxiu de l'Emigració Danesa, que es va fundar per iniciativa privada l'any 1930, el 1989 va passar a formar part de l'organització de l'Arxiu Municipal. L'arxiu té una funció arxivística nacional i la seva tasca principal consisteix a gestionar material arxivístic sobre l'emigració danesa a tot el món. L'arxiu inclou una petita col·lecció fotogràfica molt interessant. L'objectiu es digi-

talitzar els fons, tant els documents com les imatges, per tal que estiguin disponibles a Internet i que s'hi puguin fer cerques, ja que els usuaris naturals estan situats a tot el món.

El nombre d'empleats a l'arxiu actualment és de 14 persones (cinc arxivistes, un fotògraf, un assistent de fotografia, dues persones al departament administratiu, tres catalogadors, una persona per a la sala de lectura, i una persona en pràctiques). El personal permanent rep l'ajuda de persones en diversos programes socials i d'atur, i *ad hoc* empleats de projecte relacionats amb projectes específics.

Obligació, visió i finalitat

Com que l'Arxiu Municipal d'Aalborg és un arxiu públic en virtut de la llei d'arxius danesa, l'arxiu manté els arxius municipals públics del municipi d'Aalborg, cosa que suposa els municipis del camp des de 1841 i els pobles des de 1859; en total 20 antics municipis i tres poblacions després de la reorganització dels municipis de 2007. Com a arxiu públic, l'Arxiu Municipal d'Aalborg també rep material arxivístic privat de fàbriques, societats, organitzacions, institucions i persones privades.

L'Arxiu Municipal té 8.000 m de documents, 6 milions de fotografies, i una quantitat considerable de pel·lícules, vídeos, mapes i dibuixos. El nombre d'imatges situa l'Arxiu Municipal d'Aalborg com la col·lecció fotogràfica més gran de les províncies, només superada pel fons de la Biblioteca Reial a Copenhaguen.

Les imatges, fotografies i pel·lícules es consideren una part integrant de la informació històrica juntament amb els documents i altres suports. En altres paraules: el tipus de suport no és important, però la informació que emmagatzema com a registre històric sí que és determinant. Aquest enfocament també es reflecteix en l'organització de l'arxiu, ja que la gestió de les

Vida quotidiana de l'alcalde d'Aalborg Marius Andersen en una posició típicament danesa a la seva bicicleta el 1975 per emfatitzar la seva imatge popular. Fotografia de l'arxiu de fotografies de la premsa. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

imatges no està situada en un departament especial ni depèn d'una sola persona. El personal acadèmic, els arxivistes, s'organitza d'acord amb el cicle vital dels arxius. L'única excepció és l'arxivista de TI, que té una responsabilitat especial en la gestió de material digital.

La visió de l'Arxiu Municipal és que el fons i la institució haurien de ser aprofitats per tanta gent com sigui possible, també per aquelles persones que originàriament no eren conscients de les possibilitats dels arxius. Els grups d'usuaris difereixen des d'investigadors de diverses disciplines acadèmiques (per exemple, història, art, arquitectura, moda, planificació urbana), socis comercials (empreses de producció, els mitjans), persones interessades en la història, persones de totes les edats en fase d'aprenentatge (escola, institut, estudiants universitaris, aprenentatge durant tota la vida) i l'administració municipal. L'estratègia d'apropament de l'Arxiu Municipal és activa. L'arxiu forma part de la política cultural del municipi i un dels criteris d'èxit és un nombre creixent d'usuaris, ja sigui de forma presencial a l'edifici o a través d'Internet. La col·lecció d'imatges és una manera molt eficient d'arribar a persones de totes les edats i grups socials, i s'empra molt en projectes d'apropament dels arxius, tal com s'il·lustrarà.

A continuació, el cicle vital dels arxius s'emprarà per organitzar temes relacionats amb la gestió de l'arxiu d'imatges de l'Arxiu Municipal d'Aalborg.

Adquisició i apropament

La política d'adquisicions de l'arxiu municipal és una barreja entre un enfocament actiu i un de passiu. Com que la finalitat principal del fons consisteix a reflectir i documentar la història i memòria de l'àrea d'Aalborg, un criteri decisiu és que les imatges han d'estar relacionades amb aquesta àrea topogràfica. Si l'arxiu rep fotografies d'altres regions, són transferides a una institució pertinent. Il·lustraré la política d'adquisicions a partir d'una sèrie d'exemples. Simultàniament, tractaré qüestions més generals relacionades amb els exemples específics. També mostraré que la valoració i l'apropament pel que fa a arxius d'imatges privades sovint són qüestions relacionades i creen sinergies.

Exemple: imatges municipals

Tal com he esmentat abans, les imatges públiques només estan afectades per la llei d'arxius danesa i s'han de fer arribar als arxius, cosa que en el cas de l'Arxiu Municipal d'Aalborg significa fotos del municipi. Les fotos municipals sovint formen part dels arxius de diverses parts de l'administració municipal, des de la planificació urbana a casos socials de construcció de noves institucions, feines de construcció, etc. Pel que fa a l'adquisició d'imatges de creadors d'arxius privats, els arxivistes han de negociar en cada cas per obtenir les imatges enviades als arxius.

Des de la dècada de 1930, el municipi d'Aalborg ha estat molt conscient de vendre's com una ciutat moderna i la documentació dels canvis cap a la modernitat han tingut prioritat màxima. Es va encarregar als fotògrafs i productors cinematogràfics que documentessin els canvis, cosa que suposa que l'arxiu ha rebut material molt precís que documenta el procés de modernització.⁵

Des de la dècada de 1930, el municipi d'Aalborg ha estat molt conscient de presentar-se com una ciutat moderna i la documentació dels canvis cap a la modernitat han tingut una prioritat màxima. Es va encarregar al fotògraf J. A. Kirkegaard que documentés la construcció del nou pont Lim Fjord el 1929-1933. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

Avui en dia el personal de l'Administració documenta els canvis fotogràficament. La tendència va dirigida a produir petites pel·lícules o DVD en el seu lloc. S'encarrega a empreses de mitjans que produeixin pel·lícules no només per documentar, sinó també per comunicar i commemorar els canvis a la població amb vista als ciutadans. Juntament amb un ús intens de les fotografies a Internet, el desenvolupament condueix a una producció creixent d'imatges també en el sector municipal.

Es dona un altre tipus d'adquisició passiva —com succeeix en la majoria d'arxius— a la sala de lectura quan els usuaris arriben i volen lliurar les seves fotografies i pel·lícules antigues a l'arxiu. L'Arxiu Municipal accedeix a acceptar (gairebé) qualsevol cosa sempre que el tema estigui relacionat amb l'àrea topogràfica, però alhora se signa un acord amb la persona que lliura el material, el qual garanteix que es pot remetre a altres institucions o que no es pot seleccionar i després destruir.

En molts sentits les fotografies han estat sagrades per a la teoria i la pràctica arxivística danesa, cosa que significa que la majoria d'arxius no compten amb una política d'adquisicions que vagi més enllà del criteri topogràfic. Cada imatge compta. Amb la democratització dels mitjans durant el segle xx i especialment amb la introducció de la fotografia digital, que ha comportat una explosió del nombre de fotografies, igual que a la resta del món, cada vegada esdevé més necessari dur a terme seleccions també per a les col·leccions d'imatges daneses. Tractant la qüestió d'una manera positiva, cal emfatitzar la importància d'analitzar quin tipus d'imatges calen per reflectir la història de l'àrea, així com documentar l'administració del municipi en el cas de l'Arxiu Municipal d'Aalborg. Hi ha algun buit que indiqui que cal iniciar una adquisició activa o fins i tot documentació i que els temes estan ben coberts?

Exemple: la fira de bestiar d'Aalborg

Com que Aalborg es una antiga ciutat industrial que ara està emprenent el seu camí cap a l'economia de l'experiència i del coneixement, s'han tancat bastants indústries i les fàbriques han desaparegut o han canviat de funció durant els darrers 35 anys. Com que la indústria caracteritza la història d'Aalborg també des d'una escala nacional, és important documentar les indústries a l'arxiu. Un exemple és el tancament de la fira de bestiar al centre de la ciutat l'any 2003, que estava estretament relacionada amb els escorxadors, que avui en dia també estan tancats. Com que la funció era important per a la vida de la ciutat, l'Arxiu Municipal va decidir documentar els processos de treball abans del tancament. El fotògraf de l'arxiu va fer la documentació, ja que no hi havia fotos històriques que reflectissin aquests processos. En aquest cas, l'arxiu no només va rebre els arxius de la fira de bestiar, sinó que també va decidir iniciar una documentació activa. Després es van dur a terme entrevistes. Vist d'una altra manera, des d'un nivell teòric, l'arxiu va decidir emprar mètodes etnològics i va acostar-se al camp de treball i als mètodes dels museus.

L'exemple de la fira de bestiar també il·lustra una altra qüestió actual relacionada amb l'adquisició. Com s'ha esmentat abans, no hi ha cap regulació que fixi la responsabilitat en el cas dels arxius d'iniciativa privada a Dinamarca. La conseqüència és que hi ha un «mercat obert» i durant els darrers cinc anys els arxius estan rebent la competència d'empreses comercials que han comprès que la història, i especialment les imatges històriques, són lucratives, ja sigui com a producte o com a part d'una marca.

Documentació dels processos de treball a la fira de bestiar d'Aalborg el 2002, just abans que la fira tanqués les seves portes. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

En aquest cas, els edificis de la fira de bestiar es van vendre a un inversor que volia convertir-los en un centre d'experiència i cultura amb una història palpable. El projecte es va promoure en una pàgina web i es demanava a la gent que enviessin el material històric que tin-

guessin de la fira de bestiar.⁶ Com succeeix sovint, l'Arxiu Municipal va arribar a un acord amb l'empresa per rebre el material original i la competència es va convertir en cooperació.

En general, no pot esperar-se que els socis comercials estiguin interessats a actuar com un arxiu tenint en compte les perspectives a curt termini en el món dels negocis. Un altre exemple mostra el contrari. L'empresa danesa Substanz, que també està present en altres països europeus produint pel·lícules sobre temes històrics utilitzant material original, ha fet passos per recopilar pel·lícules històriques de persones privades a través de la seva pàgina web. Una citació de la pàgina web: «Envï'ns les seves pel·lícules i fotografies... totes les pel·lícules es copiaran i es retornaran els originals. Una còpia de la pel·lícula es lliurarà als arxius locals.»⁷ Però els arxius no només volen còpies digitals de mala qualitat, sinó que volen els originals i ells mateixos s'encarreguen de la digitalització seguint els estàndards correctes.

Normalment, els arxius i els socis comercials són capaços de cooperar quan es tracta d'una adquisició. Els arxius afegeixen un aire de serietat al projecte i garanteixen la conservació a llarg termini del material, fins i tot després que l'empresa hagi tancat, cosa que realment va succeir en el cas de la fira de bestiar, en què l'inversor va abandonar el projecte. Des d'un punt de vista positiu, els arxius poden beneficiar-se de la feina eficient dels socis comercials amb la premsa. Es tracta de mitjans de comunicació amb els quals els arxius normalment no es podrien permetre entrar en contacte i a través dels quals es comuniquen amb nous grups d'usuaris.

Les institucions de patrimoni cultural a Dinamarca s'han d'acostumar que no tenim el copy-right del concepte «arxiu». Se'n pot fer ús lliurement, tal com fa la Ràdio Danesa al seu nou lloc web anomenat «l'arxiu de la ciutat», on es convida els usuaris a carregar les seves fotografies i històries antigues.⁸ Però en un arxiu «real» la tasca no només consisteix a recopilar i comunicar, sinó també a preservar durant un llarg període de temps, a catalogar i a posar en context. Tanmateix, l'ús d'Internet com a mitjà d'adquisició no deixa de ser interessant. Hi ha projectes basats en arxius que ja han fet servir Internet per recopilar material nou, per exemple, el projecte de l'Arxiu Nacional Britànic: «Moving Here.»⁹ La gent utilitza Internet per fer cerques a les bases de dades i demanar material dels arxius a les sales de lectura: per què no enviar també material als arxius?

A l'Arxiu Municipal d'Aalborg, en col·laboració amb el museu i la biblioteca locals, tenim prevista la creació d'una pàgina web comuna d'història local en un futur immediat. L'adquisició de fotografies i records es preveu que sigui una de les funcions del lloc web. Tanmateix, hi hauran condicions tècniques i contextuais imposades a l'adquisició a través d'Internet, de la mateixa manera que les institucions fan en la vida real. L'assumpte és interessant en un context d'imatges; l'èxit de pàgines web com Flickr, Picasa i YouTube mostra que la gent vol compartir les seves fotografies amb el món; per tant, per què no compartir-les també amb els arxius? Algunes col·leccions d'imatges fins i tot han fet un pas més enllà per emprar les pàgines web d'imatges existents com una manera de comunicar les seves imatges a Flickr —per exemple, «Picture Australia» (Biblioteca Nacional d'Austràlia) i la Biblioteca del Congrés a Washington¹⁰ i demanen a la gent que comenti o afegeixi etiquetes a les fotos. L'aparició de l'Internet social o www2 altera la relació entre usuari i institució. L'Arxiu Municipal d'Aalborg ha fet un primer pas a tall d'experiment emprant Picasa per comunicar les fotografies de diversos actes a l'arxiu als usuaris, que al seu torn esperen trobar les fotografies a Internet molt ràpidament des-

prés dels actes en qüestió.¹¹ Es tracta de fotografies purament documentals i només una part serà remesa a la col·lecció d'imatges històriques.

Exemple: Nadal

El Nadal és la celebració més popular i estimada a Dinamarca. Una cerca al fons de l'arxiu va mostrar que no era possible documentar la celebració del Nadal a Aalborg a finals del segle xx i es va iniciar una campanya d'adquisició l'any 2005. Evidentment, al desembre, ja que la campanya formava part de les activitats nadalenques d'apropament de l'arxiu. Es va convidar la gent a una sala amb decoració nadalenca, on les seves fotografies es registraven, i les fotografies escanejades immediatament passaven a formar part d'una exhibició que va a anar creixent durant el mes de Nadal. El projecte es va convertir en la «nineta dels ulls dels mitjans», amb molt bona cobertura a la televisió, la ràdio i els diaris locals.

L'exemple de Nadal també il·lustra com els límits entre l'adquisició i l'apropament en alguns casos desapareixen i ambdós processos es complementen. Cada vegada més, les campanyes d'adquisició de fotografies o pel·lícules històriques formen part d'un projecte d'apropament. Tanmateix, l'apropament i especialment l'ús de les imatges també poden ser una part integrant i necessària d'un projecte d'adquisició, tal com mostra l'exemple següent.

Exemple: immigració i imatges multiculturals

Com que la finalitat de l'Arxiu Municipal consisteix a reflectir la història i memòria de l'àrea d'Aalborg, cada vegada ha esdevingut més necessari documentar que Aalborg és una població multicultural i la llar de diversos grups d'immigrants. L'Arxiu Municipal volia complementar les imatges d'immigrants de l'arxiu municipal recopilant arxius de les organitzacions pròpies del grup.

Braseria vietnamita el 2001. La foto forma part de la documentació d'un projecte destinat a recopilar arxius de tres grups d'immigració a Aalborg. Els vietnamites van immigrar a Aalborg a la dècada de 1970. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

L'objectiu també era la democratització de la memòria cultural. El projecte es va centrar en tres grups d'immigrants: els vietnamites, els palestins i els somalis, que representen la immigració en tres dècades: 1970, 80 i 90. No tots els grups estaven familiaritzats amb la tradició arxivística danesa i no tenien una tradició escrita, cosa que significava que no existia la manera tradicional de crear informació.

Com en l'exemple de la fira de bestiar, es va decidir complementar els arxius amb fotografies documentals i, en aquest cas, també produccions cinematogràfiques. Un altre motiu per a l'elecció fou que l'apropament era una part integrant del projecte i una de les finalitats era informar els grups d'immigrants sobre l'arxiu en general i especialment sobre l'aspecte democràtic de la institució. En aquest sentit, les imatges van ser una eina pedagògica necessària ja que bastants dels visitants que van assistir als actes relacionats amb el projecte no eren capaços de llegir el danès o fins i tot eren analfabets.

L'Arxiu Municipal d'Aalborg utilitzarà les experiències del projecte amb la immigració en un projecte d'adquisició i apropament l'any 2009 en què el centre d'atenció seran els groenlandesos a Aalborg.

Preservació, catalogació i accés

A continuació, s'analitzaran projectes relacionats amb la preservació, la catalogació i l'accés. Tal com s'ha mostrat abans, l'adquisició i l'apropament no es poden dissociar i aquest també és el cas en els processos següents. Els projectes també reflecteixen qüestions de la història de la fotografia danesa des del punt de vista del fons de l'Arxiu Municipal d'Aalborg.

Imatges úniques

L'Arxiu Municipal d'Aalborg compta amb una petita col·lecció d'imatges úniques, daguerreotips, ferrotips i plaques de vidre. La seva presència constitueix un exemple de la rapidíssima

Daguerreotip de 1847 atribuït a Johan Bülow Birch que mostra una de les poques cases renaixentistes de Dinamarca, la casa de pedra del comerciant Jens Bang del 1624. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

difusió de les tecnologies tant al centre de la nació com a les províncies. Per exemple, poc després que el daguerreotip fou introduït a París l'any 1839, la tècnica es va introduir a Dinamarca i va ser difosa per daguerreotipistes ambulants i homes que van convertir la nova tècnica en part de la seva professió. El primer prospecte d'Aalborg data del 1847 i mostra una panoràmica de la població. A part dels prospectes, el tema són retrats de persones de la burgesia, que és el tema més recurrent d'imatges úniques a Dinamarca en general.¹²

L'Arxiu prioritza la preservació de la part més antiga de la col·lecció fotogràfica, cosa que significa que la major part del pressupost de preservació es dedica a les imatges úniques. L'Arxiu no empra el seu propi conservador, sinó que se serveix d'una institució de museu regional amb coneixements específics sobre conservació de fotografies.

Els primers fotògrafs de la població

Un dels fons arxivístics més grans de fotografies a l'Arxiu Municipal d'Aalborg és l'arxiu de l'empresa familiar Tønnies, que consta de 260.000 negatius de 1856-1975. L'arxiu és únic perquè les eines de cerca de l'empresa des de 1864 fins al tancament estan intactes en una línia ininterrompuda, cosa que significa que cada negatiu o positiu està numerat i que el número fa referència al llibre de comandes del fotògraf, que al seu torn proporciona informació sobre qui va sol·licitar la foto, informació sobre el tema i la mida del negatiu, l'adreça, el número de còpies i el preu, i la data en què es va fer la fotografia.¹³

L'empresa fotogràfica també és un exemple de difusió tecnològica, ja que el primer Tønnies va emigrar des de Grünenplan, a Alemanya. Va continuar col·laborant amb col·legues alemanys i va portar les tècniques fotogràfiques més innovadores a Aalborg. Heinrich Tønnies es va convertir en el principal fotògraf d'Aalborg. La fortuna de l'empresa es basava en

L'estudi del fotògraf Emil Tønnies el 1903 amb la tecnologia més innovadora importada d'Alemanya. L'estudi estava ple de diversos puntals, ja que es van convertir en un mitjà popular per crear un «entorn natural». (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

la popularitat de les targetes de visita a finals del segle XIX. L'arxiu de Tønnes també comptava amb una considerable col·lecció de fotografies topogràfiques que fan possible documentar Aalborg durant el període de 1866-1880 millor que cap altra població provincial de Dinamarca. Una altra perla del fons arxivístic és l'àlbum més antic de targetes de visita de Dinamarca, que data de 1857.

La col·lecció Tønnes fou objecte d'un projecte entre 1990 i 2002. Amb l'ajuda del finançament de programes socials per a persones en atur, dos caps de projecte (un conservador i una persona de TI) van orientar unes 20 persones (a vegades menys) perquè netegessin els negatius, els escanegessin, i els tornessin a empaquetar en paper lliure d'àcid i caixes. La informació dels llibres de comandes es va escriure en una base de dades que està publicada a Internet: www.aalborgkommune.dk/tonnes.

Com que la base de dades és de la dècada de 1990, només es fa referència a unes quantes fotografies escanejades a Internet. És possible fer cerques en els termes següents: nom (qui va sol·licitar la fotografia), adreça, any i número de la fotografia. La base de dades d'Internet cobreix el període de 1864-1918 com a conseqüència de les regulacions de la llei sobre dades personals i la llei d'arxius danesa. A la pàgina web hi ha una opció de compra on és possible demanar una versió escanejada de les fotografies antigues i comprar-ne còpies en paper que són molt populars entre els usuaris de tot el món.

Construcció del pont Lim Fjord el 1877 per part de l'empresa francesa Compagnie de Fives-Lille amb l'ús d'enginyers francesos i treballadors italians. El fotògraf d'Aalborg Henrich Tønnes es va dedicar a documentar les feines de construcció. Negatiu sobre vidre de 31 x 36,7 cm. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

El projecte finançat mitjançant programes socials es va aturar el 2002 i es preveu revisar la base de dades. Avui en dia la política sobre bases de dades de l'Arxiu Municipal ha canviat; l'arxiu no construiria una base de dades especial per a un fons arxivístic i un suport, sinó que inclouria les dades a la base de dades del fons general. Actualment s'està planificant un

projecte per transferir la informació de la base de dades Tønnes al catàleg general. Aquesta revisió també faria possible incloure un enllaç a la versió escanejada de la fotografia.

El material fotogràfic en general, juntament amb la resta del fons independentment del suport, es registra i cataloga en una base de dades que empen la majoria d'arxius locals i municipals de Dinamarca anomenada Arkibas4. És possible enllaçar una foto escanejada a la descripció. La base de dades es basa en principis i estàndards internacionals i la propera versió facilitarà l'edició de dades seleccionades directament a Internet, de manera que hi haurà una actualització contínua de les dades. En aquest moment, les dades d'Arkibas4 només són accessibles per als usuaris de les sales de lectura dels arxius.

Els fons es poden cercar a Internet a una altra base de dades, una base de dades regional d'arxius, biblioteques i museus anomenada «La base de cerques històriques culturals de Jutlàndia del Nord»: www.noks.dk. Aalborg forma part de la regió de Jutlàndia del Nord. La base de dades es va llençar l'any 2002 i actualment inclou versions digitalitzades de 25.000 fotografies de l'Arxiu Municipal d'Aalborg. La base de dades té una interfície d'usuari que facilita les cerques a través dels tres sistemes de catalogació dels museus, biblioteques i arxius a la regió. És possible fer cerques de text lliure i cerques temàtiques i, com que la base de dades inclou tot el material des de documents a llibres i objectes de museus o fotos i unes quantes pel·lícules digitalitzades, es pot fer una cerca completa als fons de les institucions que hi participen. El principi que hi ha darrere de la base de dades és que la tradició històrica decideix en quina institució es guarda el patrimoni cultural. Allò que importa en la cerca és la pregunta de l'usuari, no la institució. I en el cas de les fotografies, com ja s'ha afirmat, el lloc on es guarda el material és una coincidència ja que hi ha poques regulacions. Una anàlisi del patró de cerca ens diu que les fotografies són l'article més popular i que la possibilitat de seleccionar material digitalitzat és molt popular. La gent empra la base de dades com un àlbum o exposició de fotos digitals on l'usuari pot escollir la temàtica en funció del seu interès. La visió abans esmentada d'una base de dades fotogràfica nacional conjunta s'està abandonant; entre els arxius locals i municipals, avui en dia la visió és promoure solucions com NOKS, que conté tot el material arxivístic, a la resta de regions daneses. Ja s'ha fet un primer pas, ja que una regió, Vejle, s'hi va unir el 2005 i ara és possible efectuar cerques a les dues regions a la base de dades www.arbimus.dk.

Fotos de la premsa

L'Arxiu Municipal d'Aalborg també inclou una innumerable col·lecció de fotografies de la premsa local des de la dècada de 1920, que va marcar l'inici de l'aparició d'imatges als diaris danesos a les províncies, fins al 1990.¹⁴ De manera similar al cas Tønnes, a la dècada de 1980 es va dur a terme un projecte finançat amb programes socials. Es van netejar, identificar i tornar a empaquetar els negatius; es van datar les fotografies emprant els diaris i les eines de cerca pròpies dels fotògrafs de la premsa. La vida dels documents fotogràfics de premsa en una població provincial i diversos aspectes estan coberts d'acord amb el gènere, des de visites reials a polítiques del dia a dia.

Algunes de les fotografies de premsa estan basades en nitrit. Per preservar-les, el fotògraf dona prioritat a aquestes fotografies en la digitalització diària. L'Arxiu Municipal d'Aalborg té una sala d'emmagatzematge amb climatització segura per guardar els negatius de nitrit situa-

La parella de prínceps hereus Frederik i Ingrid a l'obertura d'una exposició a Aalborg el 1936. Van ser els primers a utilitzar la premsa per comunicar una imatge de la família reial com una «família danesa normal». (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

da en un soterrani antiatòmic de la dècada de 1960. Les noves activitats als edificis de la zona han provocat que les sales d'emmagatzematge deixin de funcionar adequadament i els negatius s'hauran de traslladar temporalment als edificis d'emmagatzematge de negatius de nitrít de l'Institut Cinematogràfic Danès als afores de Copenhaguen fins que l'Arxiu Municipal tingui un nou edifici d'emmagatzematge construït en col·laboració amb el museu local i el museu d'art. Avui en dia la tendència a Dinamarca és construir edificis d'emmagatzematge com a projectes de cooperació entre diferents institucions de patrimoni cultural de la mateixa regió. Com que les fotografies de la premsa sovint són utilitzades per investigadors, mitjans de comunicació i en els projectes d'apropament de l'arxiu, caldrà traçar un procediment que permeti emprar els negatius mentre el material romangui emmagatzemat a Copenhaguen. El projecte d'emmagatzematge és de gran abast i afectarà les prioritats de l'Arxiu Municipal durant els propers anys, ja que inclourà el trasllat de tot el fons fotogràfic i de més de 8.000 m de documents.

S'han de prendre noves iniciatives per garantir que les fotografies de la premsa sobrevisquin com a material arxivístic preservat a llarg termini. Hi ha dos tipus de desenvolupament que hi estan confrontats: la revolució digital i la cerca del copyright. En primer lloc, els arxius han d'elaborar una estratègia sobre com fer-se amb les fotografies digitals de la premsa molt a l'inici del procés de treball dels fotògrafs de premsa; hi ha pocs arxius municipals o locals danesos que ho hagin fet. I els que ho han fet encara estan considerant com gestionar el projecte perquè l'adquisició planteja problemes relatius a l'emmagatzematge de quantitats gegantesques de *bytes*, criteris de selecció i la manera com catalogar fotografies no d'una en una com és la tradició a Dinamarca, sinó en sèries. El copyright i la possibilitat de guanyar diners fan cada vegada més difícil convèncer els diaris i els fotògrafs que enviïn les seves fotografies a un arxiu públic. En lloc d'això, els diaris creen agències de fotografies comercials. A Dinamarca hi ha una llarga tradició en aquest sentit entre els diaris nacionals,¹⁵ però és una tendència

El fotògraf Harry Dalby va documentar l'ocupació de Dinamarca durant la Segona Guerra Mundial; aquí, a Aalborg el matí del 9 d'abril de 1940, quan l'exèrcit alemany avançava de camí cap a Noruega. Va formar part del moviment de resistència i va documentar la vida quotidiana de l'ocupació posant en perill la seva vida. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

nova que els diaris locals també decideixin emprendre aquest camí.

Els arxius dels fotògrafs

Una part de la política d'adquisicions activa consisteix a incorporar arxius privats de fotògrafs a l'Arxiu Municipal per tal de poder fer un seguiment de l'evolució local des de Tønnes al segle XXI. Els primers fotògrafs estan molt ben representats. L'evolució professional està documen-

Ser fotògraf es va convertir en una professió acceptable per a les dones a Dinamarca a finals del segle XIX. Aquí, la fotografia de la fotògrafa Ingeborg Pedersen de l'asil i orfenat d'Aalborg el 1892 per celebrar el 50è aniversari de la institució. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

tada en els fons; per exemple, l'entrada de les dones en la professió a finals del segle XIX quan la fotògrafa Frederikke Federspiel d'Aalborg fou la primera dona a incorporar-se a la societat fotogràfica professional danesa l'any 1876.¹⁶

Un exemple actual d'adquisició és la feina de fotògrafs locals com Julius Brems, que, a través de la seva feina, ha documentat l'arribada de l'estat del benestar danès a Aalborg en les seves fotografies des de 1950 fins a l'actualitat. S'ha iniciat un petit projecte per netejar i tornar a empaquetar els negatius, i catalogar el material emprant les eines de cerca pròpies del fotògraf.

En el programa d'apropament de l'arxiu, les fotografies relativament noves sovint s'empen per jugar amb la memòria de la gent i també per recordar-los que l'ahir és història avui i que han de tenir cura de les seves fotografies. Ha estat un gran èxit aportar llum a la història de la dècada de 1980. La conseqüència és que l'arxiu atreu persones més joves que també poden trobar la seva pròpia història i fins i tot imatges d'ells mateixos i les seves famílies a les exposicions de fotografies.

Conclusions finals

Això ha estat una presentació de la gestió de l'arxiu d'imatges de l'Arxiu Municipal d'Aalborg amb algunes referències al context danès i a qüestions generals relacionades amb el camp de treball. Encara hi ha molta feina per fer, especialment en relació, per exemple, amb la gestió de fotografies digitals i la digitalització de les imatges. També caldria centrar-se a posicionar les col·leccions d'imatges públiques com a factor rellevant i important en el centre de l'«acció» de l'economia de l'experiència i, al mateix temps, permetre garantir la preservació a llarg termini i l'emmagatzematge de la producció d'imatges, en constant creixement.

Mitjançant la seva producció, Julius Brems va documentar l'arribada de l'estat del benestar a partir de la dècada de 1950 a Aalborg. També va participar en la documentació de les feines de construcció del túnel sota el pont Lim Fjord a finals de la dècada de 1960. (Foto: Arxiu Municipal d'Aalborg.)

NOTES

1. Presentació (en danès) del Museu Nacional de Fotografia, www.kb.dk/da/dia/fotomuseum/ i la secció de fotografies i mapes de la Biblioteca Reial a Copenhaguen: www.kb.dk/da/kb/nb/kob/indexgammel.html
2. SANDBYE, Mette (red.) *Dansk Fotografihistorie*. 2004.
3. LFF, Landsforeningen til bevaring af Foto og Film (Associació Nacional per preservar les fotografies i les pel·lícules), pàgina web: www.fotoogfilm.dk.
4. JENSEN, Bente. «Archives and Commercial Outreach: Possibility, Problem, or Challenge», dins: *La Rencontre de Malmø/Lund: Archives and Local & Regional Authorities in Europe*. 25 (novembre 2008).
5. Més sobre el procés de modernització i les imatges a: JENSEN, Bente. *Det moderne gennembrud i Aalborg 1930erne*. Aalborgbogen: 2003 (amb un resum en anglès).
6. La pàgina web del projecte de la fira de bestiar: www.kvaegtorvet-aalborg.dk/Kvaegtorvet-Aalborg/DA/MenuPages/index.htm.
7. www.substanz.dk.
8. Ràdio Danesa – L'arxiu de la ciutat: DR byhistorisk arkiv: www.dr.dk/regioner/trekanten/byhistorisk.
9. «Moving here» – 200 anys d'emigració a Anglaterra, www.movinghere.org.uk/, on és possible afegir històries i fotografies pròpies.
10. Les col·leccions de la Biblioteca Nacional del Congrés a flickr: www.flickr.com/people/library_of_congress/ i «Picture Australia», www.pictureaustralia.org/.
11. L'àlbum de Picasa de l'Arxiu Municipal d'Aalborg a Internet: picasaweb.google.com/aalborghistorie.
12. La introducció de tècniques fotogràfiques primerenques a Dinamarca: BERNER, Marie-Louise. «En profession bliver til: Daguerretopiets udbredelse 1839-1860», s. 12 f., dins *Dansk Fotografihistorie*. 2004. JONGE, Ingrid Fischer. *Fotografi i Diamanten*. 2004, s. 12 f. BENDER, Henning: «Fotografen Heinrich Tønneis». S. 81 f., dins *Heinrich Tønnes et fotografisk atelier*. Aalborg: 2004.
13. El fons de l'arxiu Tønnes es presenta a ALLAN, Alexander, Sr. *Heinrich Tønnes: Carte-de-Visite Photographer Extraordinaire*. 1978, i a *Heinrich Tønnes et fotografisk atelier*. Aalborg: 2004.
14. ZERLANG, Martin: «Gamle motiver og nye motiver, nye genrer 1900-1920», p. 97 f, dins *Dansk Fotografihistorie*. 2004.
15. Per exemple, les dues empreses Polfoto i Scanpix, que gestionen les fotos de premsa d'alguns dels diaris nacionals danesos: www.polfoto.dk/polfoto/app/ i www.scanpix.dk/.
16. JENSEN, Bente. «Frederikke Federspiel», dins *Womens' Biographical Encyclopaedia* (l'edició a Internet): [/www.kvinfo.dk/side/597/bio/754/origin/170/](http://www.kvinfo.dk/side/597/bio/754/origin/170/) i HANSEN, Tove. «Kvindelige fotografer i Danmark før 1900», dins *Fund og Forskning*, 29. 1990.

SUMMARY

The text briefly present the Danish context of cultural historical images as an informative background for the presentation of the holdings Aalborg City Archives. After a general presentation of the archives focus will move on to the management of the images simultaneously revealing glimpses into Danish photo history seen from the provincial town of Aalborg with an outlook to current questions related to the photos.